UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis. ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue] docto eos digne legenti. predicanti. aut ...

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

Dominica. XII. post trinitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Visual Library

mediū vt ceteri pctōres.ſed in ꝓfundū in/
ferni. Juxta illud Iſa.xiiij. Uerū tñ ad in
fernū detraberis in ꝓfundū laci. Nec mi/
rū.hoc eñ exigit iuſticia diuia vt q̄ ſe extule/
rūt alti⁹.cadant grau⁹ ⁊ mergant̄ ꝓfundi
us Lu.vi. Qua mēſura menſi fueritꝫ.in p̄/
ſenti ſeculo.eadē remetiet̄ vobiſ.in futuro
Pſ. Aſcendūt vſq3 ad celos.⁊ deſcendunt
vſq3 ad abyſſos. De ſcd̄o ſcꝫ de exaltatōne
hūiliū ſciendū q̄ eoꝝ exaltatio ſeu erectio
erit triplicit̄ ſublimis. Primo eñ erit mul
tū honorabilis ⁊ glorioſa. Scd̄o ſufficiēs
⁊ copioſa. Tertio delectabilis ⁊ ſolacioſa.
De primo q̄ erit honorabilis ⁊ glīoſa.ptꝫ.
q̄a erit in ꝯſpectu totius curie celeſtis. Pſ.
Cū glīa ſuſcepiſti me. Et q̄ ſit illa glīa oſtē/
dit in Pſ.xxx.vbi ſic dicit̄. Q̄ꝫ magna mul/
titudo dulcedinis tue dn̄e.quā abſcōdiſti
timentib⁹ te. Perfeciſti eis q̄ ſperāt in te in
ꝯſpectu filioꝝ hoīm. Qđ exponit Innoc̄.
q̄rt⁹ dicēs.q.d. Tu reddes eis. Ecce oſtē/
dit vbi erit hec glīa.q̄a in ꝯſpectu ꝑncipali
ter deitatis. Juxta illud. Omis q̄ ꝯfitebi/
tur me coraꝫ homib⁹.nō dicit ſe.ſicut fece/
rūt ſupbi ⁊ glorificātes. ſequit̄. Cōfitebor
⁊ ego eū corā patre meo.nec ſolū coraꝫ pa/
tre.ſed etiā corā oīb⁹ electis.q̄a in cōſpe/
ctu filioꝝ hoīm. Qđ exponit Inno.q̄rtus
q.d. Tu reddes eis et ꝑficies illā dulcedi/
nem cūctis videntib⁹.qñ dicēs in die iudi/
cij.venite bñdicti patris mei poſſidete pa/
ratū vobis regnū. Math.xxv. Hoc enim
erit in ꝯſpectu filioꝝ hoīm tam bonoꝝ q̄ꝫ
maloꝝū. De bonis in Pſ. Uidebūt iuſti et
letabunt̄. De malis in Pſ. Petōr videbit
⁊ iraſcetur. Sap.v. Uidētes turbabūtur
timore horribili ⁊ mirabunt̄ in ſubitatiōe
inſperate ſalutis. Tūc eñ videbunt ſctōs
exaltari.⁊ hoc ad maiorē ſuā ꝯfuſionē.ſed
vltra eos nō videbūt. Uñ Iſa.xxvi. Dn̄e
exaltet̄ manus tua vt nō videāt. videant ⁊
ꝯfundant̄. Iſtud patet in exaltatiōe mar/
dochei q̄ facta fuit in ꝯſpectu oīm ciuiū in
ſuſis. Et etiā vidente inimico ſuo Aman.
Sed viſa glīa ⁊ honore mardochei aman
de cetero eū nō vidit.q̄a ſuſpenſus ē in pa
tibulo Heſter.vij. Scd̄o hec exaltatio erit
ſufficiēs ⁊ copioſa.q̄a omnib⁹ delicijs ⁊ vo
luptatib⁹ referta q̄ tanto erit amenior q̄n/
to a loco a quo eleuabunt̄ electi erit altior.
Locus eñ humiliū eſt hic om̄i miſeria ple
nus.a quo tūc eleuabunt̄ ad ſūmas diui/
tias ⁊ delitias Juxta illud Iſa. Tūc afflu/
es delitijs ⁊ mirabit̄ ⁊ dilatabit̄ cor tuum.
Uñ dicit Criſo. Humilitatē aſſume.et re/
gnabis ſup om̄ia que deſiderat aīa tua.
Tūc aīa exaltati poterit dicere. In loco
paſcue ibi me collocauit. Et vnde. de lacu
miſerie et de luto fecis transferendo ad lo
cum delitiarū ⁊ totius ꝯſolatiōis. Tertio
illa exaltatio erit delectabilis et ſolacioſa.
q̄a om̄i iubilo plena. Et ab om̄i dolore ex/
tranea Apocal̄.vlti. Jam nō erit luct⁹ neq3
clamor nec vllus dolor. Quid ergo. certe
vt dicit Iſaias. Gaudiū ⁊ leticia inuenie t̄
in ea.eo q̄ leticia ſempiterna ſup capita co
rum.q̄a eñ hūiles erant hic in dolorib⁹ et
in penalitatib⁹ in lacrimis ⁊ gemitib⁹.ideo
cōſolabunt̄ vt dicit̄ Math.v. Tunc pote/
rit xp̄s dicere ſupbo ⁊ humili ſimul. Tu re
cepiſti bona in vita tua.⁊ iſte ſimilit̄ mala.
Nūc vero iſte conſolat̄. tu vero cruciaris.
Nos igit̄ fratres hūiliemur ſub potēti ma
nu dei vt nos exaltet in tpe viſitatōis vt di
cit̄.j. Pe.v. Cui⁹ exaltatōis nos participeſ
faciat caput hūilitatꝫ dn̄s ieſus xp̄s. Amē.

Dominica.XII.poſt trinitatis.I. Sermo CVI.

Adducunt ei ſur/
dum ⁊ mutū Marci.vij. Sicut
dicit Hugo li.iiij.de archa Noe
ca.v. Primi hoīs natura ita a dō ordīata ⁊
inſtituta fuerat vt aīa q̄ corpi ꝑerat ꝑ ſen/
ſus q̄dē miſteria corpis forꝫ impleret. int⁹
aūt ꝑ rōeꝫ ad creatorē ſuū ſꝑ itēderet. Hoc
eſt vt mēbra corpis ſenſificādo forꝫ ad agē
dū moueret.ſꝫ intētionē ⁊ deſideriū intus
ad ſolū creatorē dirigeret.⁊ nihil forꝫ age/
ret qđ ex ei⁹ dilectiōe nō ꝓcederet. ⁊ ad ei⁹
dilectionē nō ꝑtineret.ita vt oēm actū ⁊ ca
ritas imꝑaret ⁊ ratio diſponeret et ſenſus
impleret ⁊ ꝑficeret. Q̄ꝫdiu ḡ ordinē nature
ſue tenuit q̄ꝫuis foris ꝑ actioneꝫ variaret̄.
intus tñ ꝑ intentionē ⁊ amorē ſtabil' ꝑman
ſit.q̄a vnū intēdebat.⁊ ꝓpter vnū om̄ia faci
ebat.vnū diligebat. ⁊ oīm voluntatū atq3
actōnū ſuaꝝ finē ad vnū referebat.⁊ indefeſ
ſa mentis acie ad vnuꝫ iugiter reſpiciebat
creatorē. Hec Hugo. Ex quib⁹ verb̄ patet
dignitas hūane cōditiōis q̄ ſic creata erat
vt per ſenſus exteriores officia ipſoruꝫ fo
ris impleret ad corporis neceſſitatem.et ꝑ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſenſus interiores ſoli deo vacaret. Ve/
runtamē nō licuit homini in ſtatu hmōi ꝑ
ſenſus exteriores quicꝗ̄ facere ꝑ quod ab
intentione deſideratio dilectiōis diue poſ
ſet impediri. Unde licet ſibi cōceſſum fuit
audire vtilia. non tñ inutilia. nō tamen va/
na aut ꝓphana ⁊ multo min⁹ nociua ⁊ ꝑni/
cioſa. Habuit itaqꝫ tantā ꝑfectionē in au/
ditu vt nō opus habuit vt ei extrinſec⁹ de/
us loqueret̄. q̄a aurē cordis intrīſecus ſic
ꝑfectam habuit qua vocē dei ſpiritualiter
audire poſſit. Sed poſtq̄ꝫ vt dicit Hugo
li. iiij. de archa Noe ca. iiij. foris ad ſuaſio
nem ſerpentis aurē cordis aperuit. aurem
ad vocē dei clauſit. Similiter q̄a ad loq̄n/
dum cū antiquo ſerpente os aperuit ⁊ at/
traxit ſpiritū iniq̄tatis. colloquēdo de pe/
riculo ſue ſalutis. merito os ei clauſuꝫ fuit
vt cū deo nec ad deuꝫ loqui potuiſſet. Fa/
ctus eſt itaqꝫ ex eo tempore homo ſurdus
⁊ mutus. ita vt nec deū ſibi ꝑcipientē audi
ret. nec eum pro beneficijs ꝓut merito de/
buit laudaret. Quapropter fili⁹ dei venit
in mundū vt hominē tantis defectib⁹ labo
rantē miſericorditer curaret. veniēs nan/
qꝫ cepit facere ⁊ docere vt ſurdi audirent ⁊
muti loquerent̄. Ad hoc ſignificanduꝫ do/
cuit vt ꝑ verbū ſuum exterius aurē cordis
aperiret. Uñ aperuit audientib⁹ ſenſuꝫ vt
intelligerent ſcripturas Lu vltimo. Quia
em̄ homo auditū intus ꝑdidit quo deū lo
quentē audiret. reuocans nos ad ſe deus
foris clamat. inquit Hugo vbi ſupra c. iiij.
Ad hoc etiā venit vt miraculis ⁊ factis ſu/
is tacentia ora ad laudem ſuam aperiret.
Iſtud patet Luce. xviij. de ceco illumiato.
Quo facto om̄is plebs vt vidit. dedit lau/
dem deo. Ad hoc igitur ſignificandū ſpiri
tualiter. q̄a venerat in mundū adutrumqꝫ
defectū predictū amouendū ab homie. ſcꝫ
vt eū preceptis dominicis obedire doceret
predicare voluit. vt ſurdi corde audirent
Iſaie. xlij. Surdi audite. ⁊ vt eum ad lau/
dandū deū incitaret miracula fecit. vt mu/
ti corde loq̄rent̄ ore. In cuius figura factū
eſt vt eo veniente ad mare galilee corpora/
liter. adducūt ei quendā ſurdū ⁊ mutuꝫ vt
dicit euangeliuꝫ. In illo tempore. Exiens
ieſus de finibus Tiri venit ꝑ ſydonem ad
mare galilee inter medios fines decapole
os. Et adducūt ei ſurdum ⁊ mutuꝫ ⁊c̄. In
quib⁹ verbis iuxta triplices ꝑſonas deſcri

buntur tria. Primo nanqꝫ deſcribuntur ꝑ
ſone adducentiū hominē. Cum dicit̄. Ad/
ducunt. Secūdo ꝑſona ſaluatoris ad q̄m
adducebatur. Cum dicit̄. ei. Tertio perſo
na adducti. Cū dicit̄. Surdum ⁊ mutum.
Scd̄m hec ergo tria capit̄ in verbis the/
matis notāter. Primo in ꝑſona adducen/
tiū tangit̄ vera compaſſio. quia adducunt.
Scd̄o in chriſto benigna miſeratio. quia
ei ſcilicet cui propriuꝫ eſt miſereri. Tertio
in adducto hominis defectuoſa ⁊ miſera/
bilis paſſio. quia ſurdum et mutū.

A

Dixi primo q̄ in verbis ꝑmiſ
ſis deſcribuntur
ꝑſone hominē adducentium. in quib⁹ erat
vera cōpaſſio. Cum dicit̄ adducunt. vera
nanqꝫ cōpaſſio eſt malis proximorū cōdo/
lere Iuxta illud Apoſtoli. Quis infirma/
tur ⁊ ego non infirmor. In hoc ergo cōdo
leri ⁊ cōpati ſe demonſtrabant iſti adducē
tes. quia eū ad chriſtū verū medicū ſanan/
dū adducebant. Circa quod ſciendū Q li
cet homo peccator ꝑ ſe poteſt cadere ī pec/
catū. ꝑ ſe tamen reſurgere nō poteſt. vt di/
cit Iſidorus de ſūmo bono. Et hoc ꝓpter
tres cauſas. Primo q̄a eſt grauis ex parte
corporis. quod ſemꝑ aggrauat aīmā Sa/
pientie. ix. Corpus q̄d corrumpitur aggra
uat animā. Et Job. vij. Factus ſum mihi
metipſi grauis. Et Iſaie. xxiiij. Grauabit
euꝫ iniq̄tas ſua et corruet. Et in pſalmo.
Sicut onus graue grauate ſunt ſuꝑ me.
Scd̄o ex parte vie. q̄a via qua debet ad de
um redire eſt difficilis Math. vij. Arta eſt
via q̄ ducit ad vitam. Tertio q̄a virtus ho
minis ꝑ ſe eſt debilis Iohis. xv. Sine me
nihil poteſtis facere. Et Ioh. ibideꝫ. Si/
cut palmes nō poteſt ferre fructū ſine vite
Sic vos ſine me. Et iō neceſſe eſt vt pctōr
adducat̄ ꝑ aliū ad chriſtū. Adducit̄ autem
pctōr ad xp̄m multiplicit̄. Prio ꝑ gratiā ꝑ
uenientē. Scd̄o ꝑ ecciam ſubuenietē Ter
tio ꝑ aduerſitatē impellentē. De ꝑmo quō
adducit̄ pctōr ꝑ gratiā ꝑuenientē dic̄ Gre
go. xvij. li. moral̄. Dei gr̄a ſi in nr̄o corde ne
quaq̄ꝫ gratuite ſurgeret. ꝑfecto mens nr̄a
in peccatoꝝ ſuoꝝ tenebris obſcura rema/
neret. Et licꝫ vt dic̄ Hugo li. iiij. de archa
Noe ca. iiij. ordinatiſſimū ē de nr̄a reparati
one diſpenſationis conſiliū. vt qui ſponte
cecidit, non coact⁹ ſed ſponte ſurgat. ⁊ qui

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ꝑ liberum arbitriū infirmat⁹ eſt. non ſani/
tatem recuperet donec ꝑ liberum arbitriū
ſanari velit. tamē h̄ nō eſt ex nobis vt veli/
mus. ſed de⁹ in nobis hoc operaꝛ. Gratia
enī dei ꝑuenit ⁊ excitat liberū arbitriū no/
ſtrū vt poſſit velle ſanari qui ꝑ ſe potuit in/
firmari. Hoc igiꝛ nunc agitur in electis vt
videlicet in p̄nti vita ad futurā beatitudi/
nē preparentꝛ. vt homo in hac felicitate po
ſitus mereaꝛ ad illam felicitatē aſcendere.
ſicut prim⁹ homo in illa felicitate poſitus
meruit ad hanc infelicitatē deuenire. ſed
illud meritū quo homo infelix eſſe meruit
tantūmodo ex homīe fuit. hoc vero meri/
tum q̄ homo eternā felicitatem mereꝛ non
ex homīe ſed gratia dei hoc in homīe ope/
ratur. Hec ille. De ſcđo quomō homo ad/
ducitur ad xp̄m ꝑ eccleſiam ſubuenientē.
dicit Ambro. libro. iij. de penitētia. Cuius
verba ponunꝛ in decreto de penitētia. di. j.
Fleat. vbi ſic habeꝛ. Fleat ꝓ te mater eccle
ſia et culpam tuam lacrimis lauet. Videat
xp̄s merentē. ⁊ dicat. Beati eſtis triſtes. q̄a
gaudebitis. Amat vt ꝓ vno multi rogent.
Deniq; in euāgelio mot⁹ lacrimis vidue.
q̄a pro ea multi flebant filiū eius reſuſcita/
uit. Hec ille. Vn̄ magiſter ſententiarū li. iiij
di. iij. dicit. Niſi vnitas eccleſie ſuccurrat.
niſi quod deeſt peccatori ſua oratiōe com/
pleat de mānib⁹ inimici nō eripieꝛ mera in/
firmitas. Hec ille. In cui⁹ figura legiꝛ. iij.
Regū. xiij. Et cum hieroboam regi man⁹
aruiſſet ꝓ eo q̄ ꝓphetā dn̄i capi mādaſſet.
videns q̄a aliter ſanari nō poſſet. dixit ad
ꝓphetam. Deprecare faciem dn̄i dei tui et
ora ꝓ me vt reſtituaꝛ man⁹ mea mihi. Ora
uitq; vir dei faciem dn̄i. ⁊ reuerſa eſt man⁹
eius ad eū ſicut prius. Itē Saul dixit ſa
mueli ꝓphete. Porta q̄ſo iniq̄tatem meam.
j. Regū. xv. Simile habeꝛ Geneſ. xx. vbi
orante Abraam de⁹ ſanauit abimelech re/
gem gerare. Idem habeꝛ in nouo teſtamē
to de pluribus. Nam cultor vinee impetra/
uit de ficulnea ne ſuccidereꝛ Luc. xiij. Itē
ad fidem aliorū ſanat⁹ eſt paralitic⁹ Mat
thei. ix. Item ꝑcibus reguli ſanaꝛ filī⁹. Joh.
iiij. Itē ad ꝑces archiſinagogi ſanata eſt fi
lia ⁊ reſuſcitata Mat. ix. Mar. v. Lu. viij.
Ad petitōnē centurionis curaꝛ fil⁹. Mat.
viij. Mar. j. Lu. v. Ad petitionē mulieris
chananee ſanaꝛ filia a demonio Mat. xv.
Ex q̄bus om̄ibus patet q̄ interceſſio eccleſie
neceſſaria eſt petōri ad impetrationē ſalu/
tis ſpūalis ad xp̄m. Quib⁹ aūt modis ad/
ducit ecc̄ia petōrē ad xp̄m. certe multiſ. ſcʒ
ꝑdicatiōe. Vn̄ Actu. ij. His auditiſ cōpun
cte ſunt turbe. ⁊ Petr⁹ audita voce galli fle
uit amare Mat. xxvj. Itē abſolutione a
peccatis Math. xxi. Soluite et adducite
mihi. Item exemplorū oſtēſione. ſic exem/
plo magdalene adducunꝛ ad xp̄m luxurio
ſi. Exemplo petri ꝑiuri. Exemplo pauli ꝑ
ſecutores. Exēplo Matthei vſurarij. Exē
plo zachei defraudatores ⁊c̄. Ad hoc enī ī
eccleſia recitanꝛ vt exemplo eorū petōres
ad p̄niam inducanꝛ. De tertio quō addu/
citur peccator ꝑ aduerſitatē impellentem.
patet ī filio ꝓdigo. q̄ cōpulſus nimia fame
rediīt ad patrē Luce. xv. Sic paulus per
amiſſionē viſus adduciꝛ ad xp̄m. Actu. ix.
Hinc Bern̄. dicit tractans illud Cantico
rū. Trahe me poſt te Trahimur cū aduer
ſitatibus exercemur. Multis enī ꝓdeſt ad/
uerſitas. q̄b⁹ obeſt ꝓſperitas. Vn̄ ſicut per
ꝓſperitatē elonganꝛ a deo. ita ꝑ aduerſita
tem appropinquāt ad deū. Et ideo ſancti
viri leguntꝛ multū amaſſe tribulationes et
aduerſitates ⁊ infirmitates. ⁊ q̄n ſine illis
erant putabāt ſe a deo derelictos. Sicut
narraꝛ de q̄dam ſene q̄ frequenter egrota/
bat. Contigit aūt vno anno cum nō egro/
tare q̄ affligebatur et plorabat dicēs. De/
reliq̄t me deus. et nō viſitauit me. ſcʒ quia
n̄ fuit infirmus. Siliter narraꝛ de quodā
alio q̄ noluit comedere ī infirmitate dicēs
q̄ volebat eſſe in illa infirmitate ꝑ tres an/
nos vt amplius mereretꝛ. ꝑ iſta ergo homo
adduciꝛ ad xp̄m ſi ea patiēter tolerauerit.

¶ Dixi ſecūdo q̄ in ver/ ¶ bis p̄miſſis tan/
gitur ꝑſona ſaluatoris ad quē adduciꝛ iſte
ſurdus. Cū diciꝛ ei ſcʒ xp̄o de quo ꝑus ꝑ/
mittitur. cū dicīꝛ. Exiens ieſus de finib⁹
tyri. et in hoc deſcribitur magna et beni/
gna ipſi⁹ miſeratio. Circa curam autē iſti⁹
infirmi xp̄s triplicem oſtendit gratiā. Pri
mo quia digitū immiſit. Scđo ſaliua lini/
uit. Tertio celum ſuſpexit ⁊ ingemuit. Di/
giti⁹ hic intelligiꝛ ſpūſſctūs ſm̄ Orig. ⁊ Be
dam. q̄ mittiꝛ in auriculā hoīs cū gr̄a ſpūſ
ſancti cor viſitat ⁊ aperit vt ꝟbū dei effica/
citer audire poſſit. Et q̄a dr̄ pluralit̄. Mi/
ſit digitos. per quod ſignificatur q̄ varijs
donis et virtutibus deus viſitat hominē

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quem curat a peccato. De quibus digitis
in Pſalmo dicitur. Quoniam videbo celos tuos.
opera digitorum tuorum. Primus digitus eſt
pollex q̃ hʒ duos articulos ſiue duas iun
cturas. per quod ſignificatur fortitudo. q̃ conſiſtit
in duobus. ſcʒ in patiētia aduerſorum. ⁊ in con
ſtanti aggreſſione arduorum. q̃ ista ſunt ne/
ceſſaria penitenti q̃ ſine gr̃a ſpũſſancti hr̃i
non poſſunt. Scd̃s eſt index. q̃ hʒ tres ar
ticulos. per quem prudētia deſignatur. que cõ
ſiſtit in tribus. ſcʒ in memoria p̃teritorum. et
circũſpectione p̃ſentiũ. ⁊ in prouidentia fu
turorum. Apocal. iiij. Animalia in circuitu et
intus erāt plena oculis ante ⁊ retro. Terti
us eſt medius hñs tres articulos. per quem
deſignatur iuſticia. q̃ conſiſtit in tribus. in obe/
dientia p̃latorum. in ſubſidio pariũ. in ca/
ſtigatione inferiorũ. Quartus eſt fidi⁹. ha
bens tres articulos. per quē ſignatur temperā
tia. q̃ conſiſtit in tribus. ſcʒ in ſobrietate vi/
ctus ⁊ habit⁹. et in continentia affectus. et
in modeſtia inceſſus ⁊ geſtus. Quintus eſt
auricularis. hñs tres articlos. ⁊ ſignificat
hũilitatem. q̃ cõſiſtit in tribus. ſcʒ ĩ intellectu
in affectu ⁊ in exteriori ꝯuerſatiõe. Hic di
gitus hũilitatis dicitur auricularis. q2 ape/
rit intellectũ Prouer. xj. Ubi hũilitas ibi
ſapientia. Et q2 aperit aures dei vt nos ex
audiat Eccl. xxxv. Oratio hũiliantis ſe nu
bes penetrat. Scd̃o xp̃s oſtēdit benignā
miſerationē circa curam iſti⁹ ſurdi. ſaliua
liniendo. Saliua aũt hic ſm̃ Orige. ſigni/
ficat ſapientiā dei patris ſcʒ ei⁹ filiũ vnicũ
qui a deo patre tanq̃ a capite p̃ceſſit. ſicut
ipſe de ſe dicit Johis. xvj. Exiui a patre et
veni in mũdũ Eccl. xxiiij. Ego ex ore altiſ/
ſimi prodij. Saliua ergo liniuit linguam
qñ dei fili⁹ deſcendens a patre nr̃am mor
talitatē viſitare dignat⁹ eſt. cui⁹ humanita
te deitati cõiuncta. ſicut ſaliua luto cõiun/
cta nr̃a infirmitas eſt ſanata. Iuxta illud
Iſa. liij. Cui⁹ liuore ſanati ſumus. Tertio
xp̃s oñdit benignā miſerationē circa cura
tionē iſtius ſurdi. in celũ ſuſpiciens ⁊ inge
miſcens. Suſpectio ſm̃ Orige. ſignificat
oĩa bona petenda eſſe a deo. Inde ſur/
dis audit⁹. inde mutis redditur loquela. q̃a
Iaco. j. dicitur. Oĩe datũ optimum. ⁊ oĩe
donũ p̃fectũ deſurſum eſt. Suſpexit ḡ in
celũ. ac ſi dicat. quiſq̃s curationē anime a
pctõ reqrit. poſtulet eam a deo. q̃ dat oĩ/
bus affluenter Iaco. j. Eo q̃ non eſt ſalus
niſi a deo. Nam ab eo eſt omnis ſalus a q̃
eſt oĩe bonum. Sed oĩe bonum ex deo
eſt. Salus ergo oĩbus ex deo. inqt Aug⁹.
in li. de vera religione ca. xx. Hoc eſt cõtra
ſortilegos. magos. incantatores. nigromã
ticos. q̃ aliunde querũt ſanitatē corporalem
q̃ a deo. nõ deſurſuʒ poſtulātes a deo. ſed
deorſum inq̃rentes a diabolo. cũ tamē do
minus dicit de ſe. Salus p̃p̃li ego ſum Q
aũt ingemuit ſignificat, p pctõ eſſe ingemi
ſcendũ Iuxta illud Ezech. xviij. Quacũq̃
hora pctõr ingemuerit. oĩm iniq̃tatũ eius
nõ recordabor amplius. Utrũq̃ iſtorũ ha
buit publican⁹ Luce. xviij. De q̃ dicitur. No
luit oculos ſuos in celũ leuare. ſcʒ oculos
corporales. ſed tñ mentales multũ erexerat
ad deũ quibus penetrauit celũ. et percutiebat
pectus ſuũ. ecce gemit⁹. dicens. Deus p̃pi/
cius eſto mihi peccatori.

C L

Dixi tertio q̃ in verbis p̃miſ/
ſis tangitur perſona
adducti. Cũ dicitur. Surdũ ⁊ mutũ. Circa
quod ſciendũ q̃ per iſtum ſurdum ⁊ mutũ
deſignatur homo peccator. q̃ vt curetur d3
adduci ad chriſtum. Sed vt magis ordi/
nate procedamus. primo videam⁹ de ſur/
ditate iſtius hominis. Secũdo de ei⁹ au/
ditione. Tertio de eius curatione. Circa p̃
mo q̃ videndum eſt de iſtius hominis ſur
ditate et mutitate. Pro quo ſciendũ q̃ ho/
mo peccator fit ſurdus multipliciter. Pri/
mo ergo fit ſurdus homo ex opilatiõe ma
lorum humorum in auribus. et tunc fit pro/
prie ſurditas ſm̃ Conſtantinum. et magi/
ſtrum libro. vij. de proprietatibus rerum.
Mali humores ſunt carnales luxurie q̃/
bus homo infectus non audit deum vo/
cantem ſe. et hic comparatur dormienti q̃
omnino nihil audit Eccli. xxij. Cum dor/
miente loquitur qui narrat ſtulto ſapien/
tiam. Vere ſtultus eſt luxurioſus qui pro
pter breuiſſimam morulam vnius delecta
tionis carnalis dimittit infinitos annos
celeſtis conſolationis et non percipit infi/
nitas penas perpetue damnationis. Re/
fert Ambroſius in Exameron de quodaʒ
fluuio qui dicitur Nilus. q̃ homies terre
illius vbi idē fluui⁹ oritur circa montē illũ
habitātes nõ audiũt ſonũ illi⁹ deſcenſus ⁊
defluxus. cum tamē fit cum maximo ſtre/
pitu ⁊ horrore. quod facit eis conſuetudo.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Dominica. XII. poſt trinitatis

Sic eſt de luxurioſis qui ꝓpter ↄſuetudi/
nem peccati obſurdeſcũt ne audiãt vocez
dñi vocãtis. Sic obſurduit ille vocat⁹ ad
nuptias ꝗ dixit. vxorem duxi. ⁊ ideo ñ poſ
ſum venire. Lu. xiiij. Scd̃o obſurdeſcit ho
mo ꝓpter pulueris ſubintratiõem vł lapil
loꝝ iniectiõem ĩ aurẽ. ſm mgr̃m de ꝓprie/
tatib⁹ reruʒ li. vij. Qñ. em̃ terra vel puluis
ſubintrat ĩ aurem. tũc nõ poteſt hõ debite
audire. Terra ſignificat terrenas poſſeſſi
ones ⁊ diuitias. q̃ faciũt ĩ auaro ſurditatẽ.
quoꝝ aures ſũt ſicut aſpidis ſurde ⁊ obtu
rantis aures ſuas. Serpens em̃ dũ incã/
tatur obturat vnã aurẽ cauda et aliam ad
terrã inclinat. Sic auar⁹ obturat vnã au
rem cordis cum longitudine prolixe vite.
Sicut ille Lu. xij. Anima mea habes mul
ta bona ĩ annos plurimos ⁊ alia͂ aurẽ ſue
intentiõis defigit in terrã ſolicitus exiſtẽs
circa terrena. Tales ꝰ difficiliter audiunt
xp̃m. ſicut patz de adoleſcente Math. xix.
Cui cũ xp̃s cõſuluiſſet vendere oĩa ⁊ da
re pauperib⁹. audiẽs abijt triſtis. Referũt
naturales ꝙ gallina in auguſto eſt ſurda.
Sic certe multi in ꝓſperitate ſicut ĩ augu
ſto menſe quãdo eſt copia oĩm victualium
obſurdeſcũt. nec audiũt xp̃m. Sicut ↄq̃/
ritur ꝑ ꝓpheta. Filios enutriui ⁊ exalta/
ui. ipi vero ſpreuerũt me. Et tales faciũt ſi
cut pulli anetarũ. cum gallina vt cõmunit
excubat oua anetarũ. ſed poſtq̃ʒ pulli excu
bantur ſtatim inuenientes aquaʒ natant et
gallinã in littore clamantẽ nolunt audire.
Sic tp̃us excubat qñq; hominem paupe/
rem eleuãdo eum de ſtercore ⁊ miſeria. ſed
poſtq̃ʒ ſederit talis cum principib⁹ populi
ſui et ſoliũ glorie teneat. quaſi in aqua lata
⁊ ampla vagatur ⁊ obliuiſcitur dei creato/
ris ſui. Deutero. xxxij. Deuʒ qui te genuit
dereliquiſti. ⁊ oblitus es dñi creatoris tui
Nos alloquitur domin⁹ dicẽs Iſaie. xlij.
Surdi audite. et ceci intuemini. ſcilicʒ be/
neficia que dedi vobis. Falco enim q̃ʒ diu
habet plenũ os ⁊ guttur ſaturatũ. nõ vult
redire ad manũ venatoris clamantis. Et
licet audiat. tamẽ ſe fingit nõ audire ⁊ diſſi
mulat. Sic multi diuites in ꝓſperitate po
ſiti licet audiant p̃dicatiões ⁊ ſermões xp̃i
in eccleſia. tamẽ diſſimulant ⁊ q̃ſi nõ atten/
dunt ea que ſunt ↄtra eos. De quib⁹ dicit
j. Regu3. x. Ille diſſimulabat ſe non audi/
re. Et Prouerb. xiij. Qui illuſor eſt nõ au/
dit cum arguit. Et ideo expediret talib⁹ vt
deus eos viſitaret aliquib⁹ aduerſitatib⁹.
Dicit magiſter de ꝓprietatib⁹ rerũ li. iij. Ꝙ
ſonus campane bene audit flante borea. ꝗ
eſt ventus frigidus ⁊ ſiccus. Sed flante au
ſtro ꝗ eſt humidus ⁊ lentus male. Dicitur
etiam de piſce q̃dam ꝗ dicit delphinus. ꝙ
flante aquilone bñ audit. ſed flante auſtro
male. Sic multi in aduerſitate qñ vexant
tribulatiõib⁹ frigidis bene audiũt p̃cepta
dei ⁊ ea obſeruãt. que tamẽ in proſperita/
te ↄtempſerũt. Vñ Grego. Oculos quos
culpa clauſit pena aperit. Tertio obſurde/
ſcit homo ex nimia ventoſitate incluſa in
aure. ita ꝙ qñq; eſtimat ſe eſſe iuxta molen
dinũ ſiue iuxta organa. ⁊ tamẽ nihil audit
horũ que circa ipm̃ dicunt. Et iſta eſt ſur/
ditas omniũ ſuperborũ. qui repleti vento
ſuperbie ⁊ vanitatis nõ audiũt p̃cepta hu/
militatis. ⁊ hoc ꝓpter ventum adulationis.
Superbi em̃ vt communiter hñt multos
adulatores. quorũ verb̃ delectati ꝓpter eo
rũ tumultuʒ quo ſepi⁹ eis ꝑſtrepunt quaſi
q̃ddam molendinũ nõ attendũt ad humi/
litatem Iſa. xvij. Tumult⁹ turbarũ quaſi
ſonitus aquarũ multaꝝ. Iſti ſunt ſic ydo/
la q̃ ab homib⁹ multũ honorant. ⁊ tamẽ au
res hñt ⁊ nõ audiunt. vt dicit in Pſal. Ad
iſtos dñs plus clamat q̃ʒ ad alios. Iuxta
illud. Laboraui clamans. rauce facte ſunt
fauces mee. Nec miruʒ. quia ſuperbi plus
elongant a deo q̃ʒ alij. Ps. Ecce ꝗ elongãt
ſe a te peribũt. Et eſt mirabile ꝙ licet ſup/
bi ſemꝑ in mũdo alta dicunt. alta cogitãt.
alta operant. ita ꝙ videntes tangere celos
alis ſuis. eo ꝙ dicit in Ps. Superbia eoꝝ
ꝗ te oderũt aſcẽdit ſemper. tamẽ nihilomi
nus nõ pñt volare ita alte ꝙ poſſent audi/
re deũ. Cui⁹ ratio eſt. Dicit enĩ ꝙ aĩalia
lati pectoris nõ bñ volant. q̃a latitudo pe/
ctoris eorũ apprehendit multuʒ ventum ꝗ
impedit a volatu. Sic ſupbi q̃a multũ ven
tum vanitatis hñt in corde. nõ poſſunt ele
uari ꝑ cõtemplatiõem vt audiãt deuʒ eos
vocanteʒ ¶ D ¶ Iſte tres ſurditates tria
mala ⁊ maxima damna faciũt. Nam primo
luxurioſi obſurdeſcũt ne audiãt legeʒ dei.
Quãuis enim omnis peccator legem dei
nõ audit aure cordis vt efficaciter imple/
at. audit tamẽ aure corporali ſepi⁹ et inter
dũ delectat ſicut chriſt⁹ Luc. viij. de ſuper
bis ⁊ auaris dicit. Qui cuʒ gaudio audiũt

verbū dei. Et illud cū gaudio ſuſcipiūt in/
terim ꝙ audiūt. tñ luxurioſi nō ſic. q̄ etiam
nec auribꝰ corporeis audire volūt. Juxta
illud. Audiet luxurioſus et diſplicebit ei.
Jſti ḡ ſpecialiter ſunt legis dei ꝯtēptores.
q̄a licet auari cū eis p̄dicat̄ de liberalitate.
nō ſtatim oīa dāt paupibꝰ. tñ libenter au
diunt p̄dicare de liberalitate ⁊ de opibꝰ pi
etatis. Similit̄ ſupbi licet nō ſtatim fiunt
hūiles tñ cōpungunt̄ ⁊ ꝓponūt qñq̧ hūilia
ri. ſed luxurioſi nō. ſed diſplicet eis p̄dica/
tio de ꝯtinētia ⁊ caſtitate. vñ cōparant̄ cor/
da eoꝝ vie lutoſe in q̄ quicq̄d ſemis cadit.
totū ꝯculcat̄ a tranſeuntibꝰ. vt dicit̄ Luce
viij. Sed q̄d de talibꝰ d̄r Prouerb. xxviij.
Qui declinat aurē ſuā ne audiat legē. ora/
tio eius erit execrabilis. Dicit̄ de philome
na cuius cantꝰ eſt gracilis et dulcis. ꝙ ſta/
tim q̄cito vacat actui generatiōis cum fe/
mella. ⁊ vſq̧quo oua ꝑducat ad pulloꝝ ex/
cubationē ⁊ eos enutriat. illo anno nihil
cantat. Sic dulcedo cantꝰ vel orōnis p̄di
tur tam in ſecularibꝰ q̄s in ſpūalibꝰ q̄ntū ad
acceptationē diuinā dū ſunt incōtinētes.
Vñ dicit Augꝰ. in li. de bonis ꝯſcientie in
fine. Plus placet deo latratꝰ canū vel mu/
gitus boum q̄s cantꝰ aut orō luxurioſoꝝ.
Scd̄a ſurditas in auaris claudit eis re/
gnum celoꝝ. Nā q2 ipi clamantes paupes
nō audierūt. clamabūt ad xp̄m ⁊ nō audi/
entur Prouer. xxj. Qui obturat aures ſu
as ad clamorē paupis. clamabit ⁊ ipe ⁊ nō
exaudietur. Jſtud patet d̄ diuite epulone
qui ꝓ eo ꝙ lazarū clamantē in hac vita nō
audiuit. clamauit ipe ad abraam et nō fuit
exauditus Luc. xvj. Vñ dicit Augꝰ. in li.
de vita xp̄iana. Merito indigni erunt ta/
les in futuro tp̄e ſanctoꝝ eſſe ꝯſortes vt
partē poſſent hr̄e cū eis quos in p̄nti ſp̄re/
uerunt. ⁊ q̄s ſuſcipe noluerūt. ꝓpter q̄d ſal
uator ꝯſulit talibꝰ dicens. Facite vob̄ ami
cos de mā̄mona iniq̄tatis. vt cū defeceritꝭ
recipiant vos in eterna tabernacula Luc.
xvj. Ac ſi dicat. Audite eos clamātes. vt et
ipi vos exaudiāt. Sed vñ talibꝰ auaris ꝓ
uenit iſta inaduertētia q̄ñ nō audiunt vo/
ces paupeꝝ. Certe ex duricia cordis et in/
cōpaſſione mētis. q̄a eīn auerterūt mentē
a celeſtibꝰ ⁊ totam ꝯuerterunt ad terrena.
ideo non poſſunt audire voces celeſtes in
pauperibꝰ. vox celeſtis eſt vox xp̄i qui cla/
mat in paupere dicēs. Date elemoſinā et
oīa munda ſunt vobis Lu. xj. Et iterū.
Qui recipit vos me recipit Mat. x. Et rur
ſum. Quod vni ex minimis meis feciſtꝭ ⁊c.
Math. xxv. Dicit̄ de ceruo ꝙ q̄ñ aures de
mittit deorſum ad terram. male audit. ſed
cum eas erigit. tūc bene audit. Sic eſt de
auaro q̄diu habet cor inclinatum ad ter/
rena non poteſt de celeſtibꝰ cogitare. quia
vbi eſt theſaurus tuus. ibi eſt ⁊ cor tuum.
Math. v. Sed quid finaliter tales repor
tabunt de ſuis diuitijs niſi vanitatē. Ps.
Dormierūt ſomnum ſuum. et nihil inue/
nerunt oēs viri diuitiarum in manibus
ſuis. Nec mirum. quia nihil inuenerunt in
manibꝰ ſuis. quia nihil hic poſuerūt i ma/
nibus pauperū. Auari enim q̄diu h̄ ſunt.
habent manū aridam. que nihil boni ope/
ratur. nec alicui porrigit aliquid. vnde ſi/
gnificātur per illum hominē habentē ma/
num aridam in ſinagoga. quem chriſtꝰ cu/
rauit. Per quod ſignificatur eorum incō/
paſſio. quia carēt humore pietatis ſed om
nino aridi ſunt ſicut arbor arida carēs hu
more in radice quam dominꝰ iuſſit excidi
et proijci in ignem. Dicitur ꝙ linx eſt anial
talis nature. ꝙ ſcit inuenire herbam medi
cinalem quam nolēs alijs cōmunicare ab/
ſcondit eam ſub terra. et ibi cōuertitur in
lapidem precioſum. Quem poſtea fodien/
tes terram inueniūt ⁊ recipiūt. Sic ſit fre
quēter de theſauro auari ſub terra abſcon
dito. quem quia noluit pauperibꝰ cōmuni
care alij extranei lucrum reportāt Juxta il
lud Ps. Relinquēt alienis diuitias ſuas.
Jpi autem nihil niſi penam reportabunt.
Unde auari nō ſunt aliud niſi quedā mar
ſubia ſiue burſe pecūiarum que reſeruant
pecūiam. et tamē nullum fructū ex ea ha/
bent niſi ad denigratiōem ſcilicet ꝯſciētie
et anime. Trenoꝝ. iiij. Denigrata ē ſuper
carbones facies eorum. ſcilicet auarorum
Legitur de leone. et idem refert Auicēna.
Ꝙ leo parum habet de medulla in oſſibꝰ.
vnde habet oſſa ita dura ꝙ ex eorum colli/
ſione ignis exit. Sic eſt de auaris qui ca/
rent in ſeipſis medulla compaſſionis. Et
ſunt duri ad exaudiēdum pauperes. et q̄
collidētur in morte nihil exibit de eis niſi
ignis inferni vſq̧ ad ꝯſūmatōē deuorās
qui incēditur in furore dn̄i. et ardebit vſq̧
ad inferni nouiſſima Deuteronomij. xxxij
Tertia ſurditas eſt que perducit eos ad

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ignominiam ꝛ verecundiã. iuxta illud pro
phete. Gloriam eorum in ignominiaʒ mu/
tabo. Dicit de equo Alexandri. qui voca/
batur bucefalus. ſicut narrat Solinus ꝙ
cũ erat coopertus apparamentis impiali/
bus nullũ permiſit ſup ſe aſcendere nec ad
ſe accedere niſi ſolum Alexandruʒ. quibꝫ
depoſitis aſcendebant eũ viles garciones
Sic eſt de ſuperbis qui ꝙdiu ſunt veſtiti
vana gloria huiꝰ ſeculi nullus pauper au/
det ad eos accedere vt audiatur. nullus p̄
dicator audet loqui eis de ſalute. ſʒ poſtꝙ̄
ſuperbia eorũ et vanitas mũdi ceſſabit et
eis abſtrahetur. tunc non ſolum viles ho/
mines. ſed etiam canes accedunt ad eum.
Iſtud figuratũ eſt in anthiocho. qui ꝙdiu
ſuperbiam exercuit q̄ȷ inhumanus fuit in
templo. in pauperes crudeliſſimus. Ita ꝙ
capta ciuitate hieruſalẽ iuſſit milites iter/
ficere. ꝛ in triduo octoginta milia interfe/
cit. q̄draginta milia vinculauit. Sʒ q̄d ei
contigit certe ſupbia eius ꝛ vana gloria fu
it mutata in ignominiã. ita ꝙ vermibꝫ ſca/
turiens fuit eiectus de ſuo exercitu, ꝓpter
fetorem intolerabilem. ij. Machab. v. Di/
cit phs ꝙ arbores hñtes lata folia cito ca/
dunt. Et eſt ratio. q̄a lata folia plus colli/
gunt de vento. Sic ſuperbi cito cõſternun
tur ꝓpter latitudinem vanitatis eorũ. Pa/
ter de lucifero qui voluit dilatare ſedeʒ ſu/
am in aquilone Iſaie. xiiij. Sed de eo di/
cit Luce. x. Videbam ſathanaʒ q̄ſi fulgur
de celo cadenteʒ. ¶ E ¶ Sed peccator di
citur mutus. ꝛ hoc tripliciter. Primo quia
deũ laudare deſinit. ꝛ gratias eius pro be/
neficijs ſibi datis nõ curat. Scḋo quia cõ
fiteri ꝓprios defectus negligit. Tertio q̄a
proximũ verbo edificationis non erudit.
De primo patet q̄a deus eſt laudandꝰ ore
Unde ad hoc datũ eſt homini os. Ps. Os
meum annũciabit laudem tuã. Et iterum.
Os meũ annũciabit iuſticiam tuam. tota
die magnitudinem tuã. i. magna bona tua
quibꝫ me viſitaſti. j. Paralip. xxix. Tua ſũt
om̄ia que de manu tua accepimus Iſaie
xxvj. Om̄ia opera noſtra operatꝰ es in no
bis domine. ij. Corint. iij. Non ꝙ ſufficiẽtes
ſimus cogitare aliq̄d a nobiſ q̄ȷ ex nob. ſed
ſufficientia noſtra ex deo eſt. Merito igi/
tur deus laudandus eſt pro tantis benefi
cijs Thobie. xij. Benedicite deum celi ꝛ co
ram omnibꝫ viuentibꝫ confitemini illi. Ec
cleſiaſtici vltimo. Danti mihi ſapientiam
dabo gloriam. Pſalmiſta. Qui timetiſ do/
minũ laudate eum. Vere ergo non laudãt
eum qui non timent eum. et ita fit mutus
ſicut diabolus qui primuʒ ſilentium fecit
in celo quando a laude creatoris ceſſauit.
Unde dicit Hugo de clauſtro aĩe. Se/
cundo fit mutus peccator. quando ꝓprios
defectus confiteri negligit et oſtẽdere cul/
pam ore. Cum tamen dicat veritas. Ite
oſtendite vos ſacerdotibꝫ. Et tales ꝙdiu
nolunt culpas ſuas oſtendere. curari non
poſſunt. Iuxta illud Boecij. j. de conſola/
tione. Si operam medicantis expectas
oportet vt vulnus tuum detegas. Tales
ſic negligentes dicent illud Job in die no
uiſſimo. Nonne diſſimulaui. nõne ſilui. nõ
ne quieui. et venit ſup me indignatio. Job
iij. Tertio mutus eſt peccator quãdo pro/
ximũ verbo edificare nõ curat. et hoc ma/
xime tangit prelatos. Nã licet cuilibet mã/
dauit deus de proximo ſuo. vt dicit Eccli.
xvij. tamen ſpecialiter dictum eſt prelatis.
Annuncia populo ſcelera eoruʒ. ꝛ Ezech.
iij. Si impio locutus nõ fueris ꝛc. ſangui
nem eius de manu tua requirã. Vnḋ Iſi
dorus libro. iij. de ſũmo bono ca. vij. Sa/
cerdotes pro populorũ iniquitate damna
buntur ſi eos aut errantes non erudiant.
aut peccantes non arguant. Exempluʒ de
Heli ſacerdote qui pro filiorum iniq̄tate
damnatus eſt. j. Regũ. iiij. Quãdo igitur pre
latus vitam ſubditorũ corrigere et eoruʒ
ignorantiam erudire negligit. tunc ſpiritu
aliter obmuteſcit. Sed vnde ꝓuenit hec
mutitas et taciturnitas in p̄lato dicit Gre
gorꝰ ſup Ezechielem Omelia. xij. parte. j.
tractans illud Ezechiel. iij. Linguam tu/
am adherere faciam palato tuo. et eris q̄ſi
mutus nec quaſi vir obiurgans. quia do/
mus exaſperans eſt. Diſcernendum quip
pe eſt vtrum pro ſolis malis auditoribus
an aliquando etiam pro vicio predican/
tis. predicationis ſermo diſtrahitur. Quat/
tuor enim qualitatibꝫ res hec conſiderata
diſtinguitur. Nam aliq̃n ꝓpter malos au/
ditores bonis ſermo tollitur doctoribus.
Sicut exemplificatur de Ezechiele. cui p
pter maliciam hieruſalem ſubtractus fu/
it ſermo. et Paulo dicitur. Exi cito hieruſa/
lem. quoniã nõ recipient teſtimoniũ tuũ de
me. Et apoſtoli volentes predicare in aſia

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

pꝛohibiti ſūt. Aliquādo vero ꝓpter bonos
auditoꝛes datur ſermo doctoꝛib9 etiā ma
lis. Sicut ponit̄ de phariſeis. quoꝛuʒ do/
ctrinam chriſt9 fecit audiri. Aliquādo ve/
ro propter docētium ꝛ audientiū iuſtifica
tionem bonis doctoꝛib9 datur ſermo. vt ꝛ
ipſi per meritum creſcant. et auditoꝛes eo/
rum intellectu et vita proficiāt. Iſtud pa/
tet de apoſtolis. quib9 in mūdū vniuerſuʒ
ꝛc. Aliquādo vero quia neqꝫ hi digni ſunt
accipere quib9 ſermo doctrine pꝛofert̄. ne/
qꝫ illi doctrine verbū pꝛoferre qui locū do
cendi tenent. predicatiōis ſermo tollitur.
vt vtraqꝫ pars diſtricte iudicet̄. Iſtud pa/
tet in Heli q̄ ad corripiendos filios verbū
eruditionis nō habuit. q̄a eius negligētia
et filioꝛū exigebat vita vt cum eis et popu
lus caderet. et archa dñi capta ad allophi/
los tranſiret. Dicit autē Gregoꝛi9. Q̄ ma/
gna dei om̄ipotētis gratia eſt. cum inique
agentib9 dur9 a doctoꝛib9 ſermo increpati
onis pꝛofertur. Quo cōtra de repꝛobis di
citur. Eris quaſi mut9 neqꝫ quaſi vir ob/
iurgans. Delinquētes em̄ iurgaſſet. ſi di
gni ipſa gratia obiurgatiōis fuiſſent. Et qꝛ
iſta ſunt dubia. ideo cuʒ ignoꝛemus ꝓpter
quid datur ſermo nobis interdū vt predi
cemus. nō ſuperbiam9 ſed humiliemur. ne
forte ipſa gratia ſermonis nō nobis ſʒ au/
ditoꝛib9 collata ſit. Et quādo nō poſſum9
loqui. auditoꝛes mīme nos diiudicent. ne
forte nō ex noſtro ſed peccato audientium
minime loq̄ poſſimus. Hec Gregoꝛius.
Nos igitur fratres ſi curari a peccatis cu
pimus. oculos mētis noſtre ad deum cum
gemitu erigam9. q̄tinus ſurditatē ꝛ muti/
tatem culparū noſtrarū euadentes. tandē
poſſem9 aurib9 coꝛdis et lingua mētis do/
mini vocem audire ꝛ laudare hic ꝑ gratiaʒ
et in futuro per gloꝛiā. q̄d nobis pꝛeſtare
dignetur pater e fili9 ꝛ ſpūſſanctus.

¶ Dominica. XII. poſt trinitatis. II.
¶ Sermo CVII.

B Ene omnia fecit
Marci. vij. Sicut dicit Iſido
rus libꝛo. j. de ſummo bono in
pꝛincipio. Deus eſt ſummū bonum. cetere
vero creature bone ſunt. nō tamē bonum
ſunt. eo qꝫ mutabilia ſunt. Quid igit̄ mirū
qꝫ de dō dicit̄. bene om̄ia fecit. cum ex ſum
mo bono mala procedere nō poſſunt. De/
us em̄ eſt lux bonitatis. ꝛ tenebꝛe in eo nō
ſunt vlle. j. Iohis. j. Et ideo tale bonū nul
lo viciari poteſt. cetera vero om̄ia bona ex
ipſo ſunt. Fecit igit̄ om̄ia ſumma ſapiētia.
et ſumma bonitate eadem conſeruat. fecit
inquā ea vt eſſent. et hoc ipm̄ eſſe earuʒ bo
num eſt. Nam vt dicit Aug9. in libꝛo de ve
ra religione capit̄. xx. Ipm̄ quātūcūqꝫ eſſe
bonū eſt. q̄a procedit ab illo ſummo bono
q̄d ſumme bonū eſt. Vn̄ ſm̄ ipm̄. ꝛ ſi ſit ali/
q̄d minimū bonū. tamē bonū eſt. q̄a ex deo
eſt. Nam om̄e bonū aut eſt deus. aut ex dō
eſt. ergo ex deo eſt etiā minimū bonū. Hec
Aug9. Et q̄a vt dicit Aug9. in libꝛo ſuppu/
tationū parte. iij. Deus eſt vera ꝛ ſūma vi/
ta. a quo ꝛ per quem om̄ia viuūt q̄cunqꝫ be
ne viuūt. deus eſt pulchꝛū bonum a quo ꝛ
per quem et in q̄ pulchꝛa et bona ſunt om
nia. ideo nō immerito cōcluditur qꝫ om̄ib9
dedit eſſe. et bonum eſſe. et pulchꝛum eſſe.
ac per hoc fateri opoꝛtet. qꝫ cuʒ ꝑfecta ſunt
eius opera vt dicit̄ Deuter. xxxij. nec a bo
no poteſt eſſe quicqꝫ mali. eo qꝫ iuxta ſalua
toꝛis teſtimoniū nō poteſt arboꝛ mala fru
ctus bonos facere. nec arboꝛ bona fruct9
malos. Matthei. vij. Recte igitur turbe
admirantes bonitatem dei in eius operi/
bus dicunt. Bene om̄ia fecit. Merito au/
tem hoc turbe confitentur de chꝛiſto circa
operatiōem miraculoꝛuʒ eius. Nam licet
omnia bene fecit. ea in eſſe producendo et
creando. nō tamen ita admirabilis appa͛u
it ſicut in operibus reparationis. eo qꝫ ſm̄
Auguſti. ſuper Iohem. illa opera creatio/
nis quo totum mūdum cōdidit et admini/
ſtrat aſſiduitate viluerūt. propter quod di
cit Hugo libꝛo. iiij. de archa Noe capit̄. v.
qꝫ quia mens humana viſibilibus aſſueta
neſcit tam cito ad inuiſibilia ꝯſurgere. ideo
voluit ipſe etiam quedaʒ viſibiliter exhibe
re miracula. in quib9 noſtrū affectum eru/
diret. et ſuam nobis caritatem cōmenda/
ret. Hec autem ſunt illa ſpecialiter que ad
reparationem hominis pertinēt. Naʒ que
ad conditiōem ſeu creationem facta ſunt.
magnam nobis opificis potentiam indi/
cant. ea vero que ad redemptioneʒ homi/
nis facta ſunt. precipue ad caritatem ſpe/
ctant. Hec enim operatus eſt chꝛiſtus. vt
qualem haberet erga nos dilectionē oſten

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

deret et nos ab amore mũdi huius ad a/
morem ſuũ reuocaret. Hec ille. Quia igi/
tur curatio infirmitatũ et amorio defectu
um in languidis. ſurdis. mutis. claudis. ce
cis. et aridis. quibꝫ chriſtus ſanitatem ex/
hibuit. opus magne caritatis et pietatis
dei erga hominẽ peccatorẽ aperte oſtende
bat. non valentes turbe contineri a laude
dei in quendã prius ſtuporem et ammira/
tionẽ conuerſe dicũt. Bene oĩa fecit. In
quibꝫ verbis tria tangũtur ad cõmendati/
onem diuine bonitatis. Primo nanqꝫ de/
ſcribitur eius oĩpotentia qua cũcta crea
uit. Cum dicit. Oĩa. Secũdo ei⁹ ſapien
tia. per quã oĩa gubernat et regit. Cum
dicit. fecit. Tertio ipſi⁹ benignitas et miſe
ricordia per quã oĩa reparauit. cum ad/
dit. bene. In primo oſtendit patris virt⁹ ⁊
magnificentia. In ſecũdo ſagax filij dei ꝓ/
uidẽtia. In tertio ſpiritusſancti exuberãs
clementia ⁊c.

¶ a ¶

Diri primo ꝙ in verbis pmiſ
ſis deſcribitur di
uine bonitatis oĩpotentia qua cũcta cre
auit. in quo oſtenditur dei patris virtus ⁊
magnificentia. Magnitudo enim poten/
tie menſurat ſm magnitudinem operis.
Unde quantũ eſt opus factuz ab aliquo.
tanta ei⁹ eſt potentia. quia ergo deus infi/
nitam potentiã oſtendit creando oĩa ex
nihilo. ideo dicit eſſe magnus in potentia.
Tanta enĩ eſt potentia dei in puluere ꝙ eã
intellectus human⁹ non poteſt cõprehen/
dere. vt dicit Alexander nequã. Et ſi ſic eſt
infinita potentia in puluere vel in athomo
qui eſt in ſole. quanta eſt in toto celo ⁊ tota
terra. Quis ſufficit cogitare. Hec igit dei
potentia ſic creauit oĩa bona in ſuo eſſe.
vt nihil mali culpe creauerit. quia de eo di
citur. Uidit deus cuncta que fecerat. et e/
rant valde bona. Sed cur fecit ea ita bo/
na et ita magna. niſi vt dicit Iſidor⁹ libro
pmo de ſummo bono cap. iiij. vt conſidere
mus magnitudinem eius et ex paruis ma
gna. et ex viſibilibꝫ inuiſibilia. et ex pulchri
tudine factorũ factor et creator cognoſce/
retur. Unde ſicut ars in artificem retor/
quet laudem. ita rerũ creator per creaturã
ſuam laudat. et quanto ſit excellentior ex
ipſa operis conditiõe monſtratur. Ex pul
chritudine enim circũſcripte creature. pul
chritudinem ſuam que circũſcribi non po
teſt. facit de⁹ intelligi. vt ipſis veſtigijs ho
mo ad deuz reuertatur quibꝫ auerſus eſt.
vt quia per amorem pulchritudinis crea/
ture a creatoris forma ſe abſtulit. rurſum
ꝑ creaturaz et ei⁹ decorẽ ad creatoris pul
chritudinẽ reuertat. Hec ille. Notãter aũt
dicit propheta. Uidit cuncta que fecerat.
⁊ erant cũcta bona. Creatura enim ſingu/
laris quelibet tm̃ bona eſt in ſe. ſed vniuer
ſe creature ſimul ſumpte et conſiderate in
ſe valde bone ſunt. quia ſm Iſidorũ libro
pmo de ſummo bono ca. viij. Et membra
ſingula corporis licet ſint bõa. tũ mai⁹ bo
num faciũt dũ ſingula in vno corpore pul
chro et apto conſiſtũt. Hec ille. ¶ Sed di
ceret qs. Ex quo deus fecit creaturas bo/
nas. vnde ergo venit malũ in creatura et
precipue in homine. quo viciata eſt huma/
na natura. aut quare ſic male viciata eſt ⁊ il
la bonitate in qua creata eſt non perſiſtit.
Ad qd bene reſpondet beat⁹ Auguſtinus
in libro de vera religione cap. xx. Cũ oĩa
que viciant bona ſunt. ꝗꝗꝫ ipm vicium et
mors malũ ſit. ipm ergo vicium maluz eſt.
quod generatũ eſt in natura hominis bo/
na. Nam dicit Aug⁹. in libro Enchiridi/
on cap. xiij. Nihil aliud eſt corruptio ꝗꝫ bo
ni exterminatio. ex bonis igitur mala orta
ſunt. Quomõ aũt orta ſunt mala ex bonis
oſtendit triplici exemplo. Primo exemplo
aque. Nam vt dicit Auguſtin⁹ in libro de
vera religione cap. xxij. Aqua malũ non eſt
nec animal quod in aere viuit. Naz ſubſtã
tie ſunt. ſed malũ eſt volũtaria precipitatio
in aquam. et ſuffocatio quam merſus ho/
mo patit. Secũdo idem exemplificat i ſti/
lo ferreo. Stilus ferreus alia parte qua
ſcribam⁹. alia parte qua deleamus a fabro
fact⁹ eſt. et i ſuo genere pulcher ad ⁊ vſum
noſtrũ accõmodat⁹. Et ſi qſpiam ea par/
te ſcribere qua delet et ea velit delere qua
ſcribitur. nullo modo ſtilum malum dici/
mus. ſed ipm factũ ſcribentis iure vitupe/
ratur. Tertio oſtendit idem ſolis exemplo
qꝛ ſi quis meridianũ ſolem intueatur rep/
cuſſi oculi turbabunt. Ideo aut ſol maluz
erit. aut oculi. nullo modo. ſunt enim ſub/
ſtantie. ſed malũ eſt inordinat⁹ aſpectus. ⁊
ipſa que ſeqtur turbatio. quod malũ non
eſſet ſi oculi congruenter lucem aſpicerẽt.
Ex his igitur infert Auguſtin⁹ ꝙ vicium

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

primũ rationalis anime non eſt aliud niſi
volũtas faciendi ea q̃ vetat ſũma et intima
veritas. q̃d tũc fit ſm eum ibidem. quãdo
anima rationalis diligit illud bonũ quod
infra ipam ordinatũ eſt. et per hoc conclu/
dit ꝙ actus diligendi creaturã huiuſmo/
di eſt ipm peccatũ. et hoc malũ eſt. nõ autez
illa res eſt malũ. ſed malũ fuit circa eaz di/
uini precepti tranſgreſſio. Propter q̃d di/
cit idem ibidez cap. xxiij. Omnis corpo/
rea natura. ſi tantũmodo poſſideat ab ani
ma q̃ diligit deũ bonũ eſt in infinitum. ⁊ ſi
anima recognito creatore ipi vni ſe ſubie/
cerit. et cetera propter eũ ſubiecta ſibi eſſe
preſenſerit nullũ maluz anime erit. Quare
aũt dominꝰ ſic permiſit hoiez viciare natu
ram ſuaz et non cõſeruauit eũ in illa boni/
tate qua eũ creauit. dicit Bernardꝰ in lib.
de libero arbitrio. Deꝰ non creauit ideo
hominẽ vt peccaret. ſed vt glorioſior appa/
reret ſi non peccaret cũ peccare poſſet. Si
cut miles bellare permittitur et arma ſu/
mere. nõ vt ſe occidat vel moriatur. ſed vt
victoriã obtinens coronã haberet. Hec il
le. Ex his iam colligũtur duo dicta memo
rie digna. Primũ eſt ꝙ malũ non eſt a deo
formatũ. tam in angelo malo q̃ȝ in homie
primo. Nam licet deus creauit ⁊ formauit
angelũ bonum. non tamẽ formauit ange/
lum malũ. ſȝ tm̃ creauit. Similiter de ho/
mine dicendũ eſt. Iſtud patet per Iſido/
rũ libro. j. de ſummo bono cap. viij. vbi ex/
preſſe dicit. bonos angelos non tm̃ crea/
uit. ſed etiã formauit. malos vero creauit
tm̃. ſed non formauit. hoc et de hominibꝫ
accipiendũ eſt. Secũdo ex hoc elicitur ꝙ
licet malũ a deo nõ ſit creatũ nec formatũ.
tamẽ a diabolo nõ eſt creatũ ſed inuentuz
Sicut dicit ibidem Iſidorus cap. ix. Ex
hoc iã patet ꝙ malũ eſt nihil. quia ſine deo
eſt factum. cũ deus malũ non fecit. permi/
ſit autez deus malũ vt ex contrarijs malis
bone nature decor emineret. Ex hoc con/
cludit Iſidorꝰ ꝙ creatura oĩs ex noſtro
bono vſu bona. ex malo mala dicit. Reuer
tamur tñ ad propoſitũ a quo modicũ diſ/
greſſi ſumus. et videamꝰ diuinã bonitatẽ
quã oſtendit in ſua potentia creando om/
nia propter hominẽ. Nam pro conſeruati
one hominis oĩa facta ſunt. Fecit enim
deus celuz empireũ. vt ibi habitares. fecit
celũ aqueuz. vt ibi feruorẽ celi ſiderei tem/
peraret. fecit celũ ſtellarũ. vt per generatio
nẽ quã cauſat multiplicari poſſes. fecit ſo/
lem. vt diẽ tibi faceret. fecit lunam ⁊ ſtellas
ne nocturne tenebre te grauarent. fecit ig/
nem ne a frigore deficeres. fecit aerem. ne
cor ſuffocatione periret. fecit aquã ne te ſi/
tis perimeret. et vt a te ſordes excluderet.
fecit terrã oĩbus bonis plenaz. vt quod
vite deperiret repararet. Multũ ergo de/
us eſt amãdus pro talibꝫ qui propter ho/
minẽ oĩa bene fecit. Sed heu dolenduz
nimis eſt ꝙ multi relicta bonitate creato/
ris creature adherent. ⁊ a bono eterno ad
temporalia. a ſpirituali ad carnale. ab in/
telligibili ad ſenſibile. a ſũmo bono ad infi
mũ dilapſi ſunt. vt dicit Augu. in libro de
vera religione cap. xxij. Ex quo ꝓuenit ho
mini vt dicit idez cap. xxiij. Omis crea/
tura corporea ſit illud quod ꝑ Salomo/
nem dicit. Uanitas vanitatũ et oĩa vani
tas. Temporaliũ vero ſpecierũ multifor/
mitas ab vnitate dei hominẽ lapſum. per
carnales ſenſus diuerberat et mutabili va
rietate mltiplicat eius affectũ. ita ꝙ ex hoc
facta eſt habũdantia laborioſa. ⁊ ſi dici po/
teſt. copioſa egeſtas. dũ aliud ſequitur ⁊ ni
hil cũ eo permanet. Hec ille.

B

Dixi ſecũdo ꝙ in verbis pre
miſſis deſcribit
diuina ſapiẽtia per quã oĩa gubernat et
regit. In quo declaratur filij dei ſagax ꝓ/
uidentia Cũ dicit. Fecit. Sicut enim ad
perſonam dei patris pertinet potentia. ſic
ad filiũ eius ſapientia. Unde ſicut deꝰ pa/
ter potentia omnia facere poteſt. ita ea que
facturus eſt nõ niſi per ſapientiã ſuaz que
eſt filius ſuus vnigenitus et indiuiſus cũ
eo in maieſtate. oĩa fecit. omnia enim per
ipſum facta ſunt Iohis. i. Ex ꝑ ipſuz ſunt
omnia Romanorũ. xj. Sicut igitur deus
pater omnia fecit per filium. ita eadem gu/
bernat et regit per ipſum. Prouerbio. viij.
Per me reges regnant. Attingit enim a fi/
ne vſq̧ ad finem fortiter et diſponit oĩa
ſuauiter Sapie. viij. Unde oĩa bene fe/
cit in regendo. Ex quo patet ꝙ omnia ſub
duntur ordinationi diuine. et ꝙ deus ea
diſpoſuit miſericorditer. Iſtud patet per
verba Salomonis. Primum cum dicit.
Attingit a fine vſq̧ ad finem fortiter. Se
cundum cum dicit. et diſponit omnia ſua/

uiter ¶ Sed diceres. ex quo deus diſpo/
nit omnia et gubernat fortiter. quomodo
ergo in mundo ſunt multa mala. et etiam
ſi omnia gubernat tunc nihil fieret a caſu
contra philoſophū .ij. phiſicorū. Ad quod
dicendum eſt ſm̄ Robertum Holgot ſup
librum Sapie capit͡lo. viij. in principio. ꝙ
deus eſt cauſa efficiens omniū et etiam fi/
nis. et ſic omnia efficit ꝓpter ſe. Unde ſicut
ad honorem ſuum congruit. oīa in ſe di
rigit ſicut in finem. Hoc autem eſt guber/
nare. ſcilicet dirigere res in finem aliquem
intentum. Eſt tamen ſic gubernator om/
niū ꝙ gubernat mediantibꝰ cauſis ſecun/
dis. Unde corpora groſſiora et corrupti/
bilia gubernat ꝑ celeſtia corpora. et corpo/
ra celeſtia ꝑ angelos ſiue intelligētias. Cu
ius ratio eſt. quia maioris bonitatis com/
municatio eſt ſi efficiens et gubernās cau
ſalitatem efficiendi et gubernādi alijs ſub
ſe ordinate cōmunicet ꝙ̄ ſi ſuperiora ꝑua
rentur ab inferiorum gubernatione. ⁊ om
nia ꝑ ipm̄ immediate gubernaret. Et ideo
ad oſtendendam ſuam ꝑfectionem in cau/
ſando et cōmunicando ꝑfectionem ſuam
creature. cōmunicat gubernationem crea
turꝭ aliarū. et ꝑ hoc patet ꝙ ſi ipe ſolus im
mediate ſingula gubernaret et ageret. ni/
hil male fieret. Sed quia idem effectus a
deo fit bene. ab homine male. a deo iuſte.
ab homine iniuſte. Ergo non omnia fiunt
ordinate in mūdo. Sicut in exēplo. ſi do/
minus dicat ſeruo. trahamus leniter cor/
dam iſtam. ſic ꝙ eam non frangamus. ⁊ ſer
uus trahens eam rumpit et frangit. Iſta
fractio eſt a domino et a ſeruo. ⁊ tamen ſer
uus peccat ⁊ male facit et nō dominꝰ. Sic
deus ſtatuit ꝙ creature rationali vult co/
operari in ſuis operationibꝰ. vt curſus na
ture maneat quem inſtituit. ſine quo nulla
res poteſt aliquid agere. imo nec eſſe ꝑ mo
mentū niſi ipe conſeruaret. Quādo igitur
creatura rationalis facit contra legē a deo
ſibi ꝑfinitam. ꝙ̄uis a deo gubernetur et
conſeruetur. et deus eidem generaliter co
operetur ſicut cooperatur igni comburen
do. ſoli lucendo. tamen creatura male facit
legem tranſgrediendo. nō autē deus. qui
ſic facit ſicut lex ſua ſtatuit. Unde patet ꝙ
quo ad deum nihil eſt a caſu. ſed bene quo
ad cauſas ſecūdas. ſicut ponit exēplū de
domino qui mittit duos famulos in nego
cijs. ordinans ꝙ vterqꝫ obuiet alteri certo
loco et tempore. quorū neuter ſcit de alio
Iſte concurſus famulorum dicitur a caſu
reſpectu vtriuſqꝫ famuli. et tamen eſt per
ſe intentus reſpectu domini. Sed quomō
deus omnia ordinat in ſe vt in finem. cum
mala nō poſſunt in eum ordinari. quia nō
eſt cōuentio lucis ad tenebras. nec chriſti
ad Belial. ij. Corinth. vi. Dico ꝙ ſm̄ Au/
guſtinū libro Enchiridion cap. x. Maluꝫ
ordinat in deum non ꝑ ſe ſed per hoc ꝙ cō
mendat bonum. Nam malū bene ordina/
tum et ſuo loco poſitū cōmendat bonuꝫ vt
magis placeant. et laudabiliora fiunt bo/
na dum cōparantur malis. Hec ille. De ſe
cundo quomō deus diſponit omnia ſua/
uiter patet. quia omnia que fiunt a deo cū
magna tranquillitate fiunt et cū maxima
māſuetudine. Pſalmiſta. Suauis domi/
nus vniuerſis. et miſerationes eius ſuper
oīa opera eius. ¶ Sed diceres. Quo/
modo deus gubernat miſericorditer om/
nia. cū paruulos nō baptizatos punit eter
naliter pro peccato originali. videtur ergo
ꝙ in illos nullam exerceat miſericordiam
Ad quod dicendū eſt. ꝙ deus in hoc appa/
ret oīa bene et miſericorditer facere. q̄a
tribuit bonis vltra merita et malis citra.
Unde ſicut apud nos miſericordia appa/
ret per hoc ꝙ indigenti bene faciamus. ſic
in deo apparet miſericordia magna in gu/
bernando omneꝫ creaturam. que eo indi/
get. et ſine eo ſubſiſtere non poteſt. et ideo
cum oīa de ſua gratuita voluntate cōſer
uat omībus miſericordiaꝫ impendit. et q̄a
deus ex bonitate ſua nobis impendit bo/
na et punit nos ꝓ noſtra culpa. ideo dicitur
ſibi proprie cōpetere miſereri. et quaſi im/
proprie punire. Q autē paruulos punit
eternaliter ꝓ peccato originali. dicendum
eſt ꝙ in hoc apparet eiꝰ miſericordia. quia
non ſolum poſſet infligere carentiam viſio
nis ſue. ſed poſſet oīes anihilare ſi vellet.
et in hoc agit cum eis miſericorditer ꝙ eſ/
ſe humanum habent. et viuunt ſine pena
ſenſus. Trenorū. iij. Miſericordie domi/
ni ꝙ non ſumus conſumpti. Et tantum de
ſecūdo.

¶ Dixi tertio ꝙ in verbis premiſ
ſis tangitur diuina
benignitas per quam cuncta bene repara
uit cum dicitur. Bene. Circa quod ſcien/

dum ꝙ licet deus omīa bene feciſſet in pn
cipio creationis. tamē homo culpa ſua bo
num conuertit ſibiipſi in maluȝ. et per ab/
uſum reruȝ male ſe cepit habere in ſeipſo.
Et hoc ſeptupliciter. Nam primo quia cō
tra creatorē ſe extulit in altum. ideo ſe ma/
le cepit habere. ſicut puluis eleuatus in al
tum. Iſtud figuratur ī filia chananee mu
lieris. De qua dicit mater ſua. Filia mea
male a demonio vexatur. Filia nr̄a eſt ani
ma noſtra. que male vexata eſt a diabolo.
quādo in ſuperbiā fuit per eum eleuata in
paradiſo. Secūdo male ſe habet homo ꝑ
inuidiam. ſicut male eſt actori quem opus
ſuum rodit. ſicut Cayn cepit ſe male habe
re ꝓpter inuidiam contra fratrē Geneſ. iiij
Tertio male ſe habet homo ꝑ iracundiaȝ.
ſicut ille qui inquietat alios et ſe. Iudicuȝ
xj. Tu contra me male agis indicens mi/
hi bella iniuſta. Quarto male ſe habet ho/
mo per auariciaȝ. ſicut male eſt ydropico.
qui quanto plus bibit. tanto plus ſitit Ec
cleſiaſtici. iij. Cor durum male habebit in
nouiſſimo. Quinto ſe male habet accidio/
ſus. ſicut paraliticus ꝗ habet membrū pa/
raliticum quo nō vtitur Math. viij. Puer
meus iacet in domo paraliticꝰ ⁊ male tor/
quetur. Sexto ſe male habet luxurioſus.
ſicut ſe male habet lunaticus Math. xvij
Domine miſerere filio meo quia lunaticꝰ
eſt. et male patitur. Septimo male ſe ha/
bet guloſus. ſicut ille ꝗ grauat̄ nimio pon
dere. Pſalmiſta. Temptauerunt deuȝ. vt
peterent eſcas animabꝫ ſuis. et ſequit̄. Et
male locuti ſunt de deo. Quia igitur ſe ho
mo ſic male habuit et de bono malū fecit.
venit filius dei et omīa per hominem ma/
le facta bene reparauit. vt de eo bene dice/
rent turbe. Bene omnia fecit. quod expri/
munt in quo bene fecit. cum addunt. ⁊ ſur
dos. ſcilicet prius fecit audire. reparando
auditū. et mutos ſcilicet prius loqui. repa
rando oris organū. et reddendo loquēdi
officium. Et quia chriſti aduentus in mū/
dum per quem reparauit omīa infecta. fu
it ex magna caritate. vt dicit Apoſtolꝰ ad
Titum. Caritas autem attribuitur ſpiri/
tuiſancto. ideo congrue dicimus ꝙ opera
tione ſpiritusſancti per filiuȝ dei. quorum
vna eſt volūtas et inſeparabile opus. om/
nia bene facta ſunt. Hec autē bonitas re/
parationis apparet in tribus. Primo in h
quia humanuȝ genus de ſeruitute diabo
li redemit. Nam homo propter peccatum
erat ſeruus diaboli. et ſe deo ſubtraxerat.
quia ergo nullus potuit hominē redime/
re de iſta ſeruitute. venit filius dei. et nul/
lis meritis exigentibus humanis. ſe ꝓ ho/
mine obtulit in precium. Unde Luce. xix.
dicit. Venit filius hominis querere ⁊ ſal/
uum facere quod perierat. Secūdo mun
dus erat cecus et tenebroſus. vt et ſe cre
atorem ſuū non cognoſceret. Iſaie. j. Co/
gnouit bos poſſeſſorem ſuū. et aſinus pre/
ſepe domini ſui. Iſrael autem me non co/
gnouit. venit ergo filius dei et illumiauit
tenebras noſtras. Epheſioꝝ. v. Eratis ali
quādo tenebre. nunc autē lux in domino.
Unde ipſe de ſe dicit Iohis. viij. Ego ſum
lux mundi Iſaie. lx. Venit lumen tuū hie
ruſalem. Tertio homo erat frigidus. ⁊ de
um amare non poterat. ideo venit chriſtꝰ ⁊
attulit ignem ſpiritusſancti quo incendit
corda noſtra. vt eū ardentius diligamus.
Luce. xij. Ignem veni mittere in terram.
et ꝗd volo niſi vt ardeat. Unde Richardꝰ
in libro de trinitate. Spiritusſanctꝰ ſpiri/
tum rationalē intrat. ipſius affectū amore
diuino inflāmat. et in ſimilitudinem ſuam
transformat. vt auctori ſuo amorē quē de/
bet exhibeat. Quid enī ſpiritusſanctꝰ eſt ni
ſi ignis diuinus. qa ſicut ignis contra fer/
rum. ſic ipſe contra cor durū fedum ac frigi
dū agit. Nam feditatē abſtergit. duriciem
emollit. et frigiditatē in caliditateȝ conuer
tit. Hec ille. Bene igit̄ ſpiritusſanctus om
nia reparauit ꝑ incarnationē chriſti. qa ſer
uum redemit. cecū illuminauit. frigidū ca/
lefecit. inſuꝑ in euangelio ſurdo aperuit au
ditū. et muto loquelā reſtaurauit. itaqꝫ mi
rificauit miſericordiā ſuā ſuꝑ hominē quē
tantis bonis dotauit et honorauit. vt pro
pter eum omīa bene repararet Sed certe
hanc bonitatē pauci recognoſcūt. Nam li/
cet deus oſtendit ſuam caritatē. veritateȝ
et bonitatem. tamen auari negant deum ⁊
ſuam caritatē in hoc ꝙ ipſe apparuit in for/
ma pauperis. oſtendens indigentiaȝ et pe
tens caritatē. Ipſi vero euȝ in paupere cō
temnunt. Sed certe iſtos negabit in iudi
cio ſedens Math. xxv. Amen dico vobis
Neſcio vos. Et Math. x. Qui negauerit
me coraȝ hominibꝫ. negabo eum coraȝ pa
tre meo. Secūdo non noſcunt deum nec

eius bonitatē preſumptuoſi ⁊ nimis auda/
ces. q̄ in nullo diuine ſe cōmendant boni/
tati. nec ab eo petūt auxiliuz. Sicut petr⁹
q̄ cōfidens de propria fortitudine ter chri
ſtum eadez nocte negauit. Taliter contin/
git iſtis. q̄ de ſuis meritis confidūt. q̄ tan/
dem miſerabiliter cadunt. Unde Job. xx/
xi. Si oſculat⁹ ſum manū meaz que eſt ini
quitas et negatio contra deū altiſſimum.
vbi dicit Grego. Oſculari manū eſt bonū
vel nature vel gratie a deo conceſſum. me/
ritis hūanis attribuere. Hi ergo q̄ bonuz
q̄d habent non deo ſed ſibi attribuunt vi/
dentur deū negare. ſm̄ Robertū Holgot
ſuper librū Sapie cap. xi. Et hi nō poſſūt
dicere. bene deus oīa nobis fecit. q̄a nō
deo ſed ſibi laudem attribuunt. Et hi ſūt
peiores phariſeo. De quo Luce. xviij. dici
tur. Qꝫ gratias egit deo de boniſ q̄ habuit
licet ad vanaz gloriaz. Iſti aūt nec gratias
agunt deo ſed ſibi ip̄is attribuūt. Tertio
non cognoſcūt diuinam veritatem malici/
oſi et fallaces. cuiuſmodi ſunt falſi teſtes.
falſi iudices. falſi ꝓcuratores. qui ſcienter
veritatē negant. nec eā ꝯgnoſcūt vbi opus
eſt. Tales ergo non confitentur ꝙ de⁹ om
nia bene fecit. ſcilicet vera. quia veritatem
ſupprimūt et falſitatem extollūt. Nos igi/
tur fratres cognoſcamus tantam diuine
pietatis caritatem q̄ nos dilexit. bonitatē
qua nos bonos fecit et mlt̄a alia dona cō/
tulit. veritatem qua falſitatē a nobis effu/
gauit. cōfitentes corde. ore et opere. quia
omnia bene fecit. vt tandē per opera gra/
tie lumine facto ꝑueniamus ad bona glo/
rie. Qð nobis dignetur preſtare domin⁹
noſter ieſus chriſt⁹. Amen.

Dominica. XIII. poſt trinitatis. I.
Sermo QVIII.

Beati oculi qui vi
dent que vos videtis Lu. x. Si
cut dicit Iſido. libro. ij. cap. j. de
ſummo bono. Omnis q̄ ſm̄ deuz ſapiens
eſt beat⁹ eſt. Beata autē vita ſm̄ ip̄m cogni
tio diuinitatis eſt. Hec ille. Unð ſaluator
ad patrē loquens ait Johis xvij. Hec ē vi
ta eterna vt cognoſcant te ſolū deū verum.
Quod pulchre tractans ibidem Aug⁹. di/
cit. Infelix q̄ oīa nouit ⁊ te neſcit. beatus
autē qui te nouit et illa nouit. nō ꝓpter illa
beat⁹. ſed ꝓpter te ſolū. Hec ille. Ex q̄bꝫ pa/
tet ꝙ beatitudo beatoꝝ viatoꝝ q̄ habet̄ in
p̄ſenti ꝑ fidem conſiſtit in vera noticia di/
uinorū. Un̄ Hieremie. ix. dicit̄. In h̄ glo/
rietur q̄ gloriat̄ ſcire ⁊ noſſe me. Ubi gloſa
dicit ſic. Scire ⁊ noſſe. ſcꝫ cognitione pfe/
cta. q̄ conſiſtit in fide ꝑficiente intellectū et
coniūgente deo affectū. De qua cognitiōe
Sap. xv. dicit̄. Noſſe te ꝯſummata iuſticia
eſt. ⁊ ſcire iuſticiā et virtutē tuā radix eſt im
mortalitatis. vbi dicit gloſa Rober. Hol/
got. Qꝫ ſcire. i. credere dilectionē iuſticiam
et virtutē tuam radix eſt. i. principium im/
mortalitatis et beatitudinis ſempiterne.
q̄ſi di. q̄ habet formatam fidem caritate. ꝙ
tu es vere iuſtus et vere pius. ille habet ra
dicem beatitudinis. De hac radice loquit̄
Aug⁹. ſup Johem dicēs. Sicut in radice
arboris nulla prorſus apparet ſpecies. ⁊ ta
men quicq̄d eſt in arbore pulchritudinis ⁊
decoris ex illa ꝓcedit. ſic ex fidei humilita/
te q̄cq̄d merit̄ beatitudinis aīa ſuſcepiu
ra eſt. ex fide ſicut ex fundamento ꝓcedit.
vnde ſignāter dicit̄ ꝙ fides eſt radix īmor/
talitatis. ⁊ ꝑ ꝯſequens beatitudinis. Hec
ille. Ille ergo vere beat⁹ dicit̄ in p̄ſenti qui
veram noticiā de deo habet. q̄ deuz ſuper
oīa diligit et eū ſequi intēdit. Cuiuſmo/
di erant Apl̄i quos chriſt⁹ cōmendans in
verbis thematis dicit. Beati oculi. vt ptꝫ
in textu p̄ſentis euāgelij. Beati oculi q̄ vi/
dent q̄ vos videtis. In q̄bꝫ verbis cōmen/
dant̄ apl̄i de ꝑfecta noticia deitatis. Ipſi
enī videbant illud ocul̄ corporeis. ſcꝫ hūa/
nitatem xp̄i. ſed credebāt aliud. ⁊ videbant
oculis cordis ſcꝫ diuinitatē xp̄i. Iō eis dr̄
Beati oculi q̄ vident ſcꝫ exteri⁹ hūanitatē.
⁊ credūt interi⁹ diuinitatem. Tria igitur
hic deſcribunt̄. Primo nāqꝫ deſcribit̄ re/
cte credentium meritum premiale. Cū di/
citur. Beati. Scðo cōmendat̄ inſtrumētū
ꝑ q̄d meret̄ viſibile. quia oculi qui vident.
Tertio ſubinfert̄ obiectū deſiderabile. cū
dicit̄. Que vos videtis.

Dixi primo ꝙ in verbis p̄miſ
ſis deſcribitur re
cte credentium meritū premiale. Cum di/
citur. Beati. Eſt autem ſciendū ꝙ triplici/
ter hoīes dicunt̄ beati. Quidā enī ſūt bea
ti fallaciter ⁊ nuncupatiue tm̄. vt ſeculares
et mundani. Alij dicuntur beati veraciter

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN